

Benedek György

Veress Elemér a szegedi Élettani Intézet első tanszékvezetője

Írásomat dr. Turay Kálmán emlékének ajánlom, aki e könyv alapjait 1963-ban diákköri dolgozatában leírta.

Lektorálta Sály Gyula tanszékvezető egyetemi tanár

professzor Veress Elemér

(Kolozsvár, 1876. január 4. - Szeged, 1959. március 31.)

A szegedi egyetem története Kolozsváron kezdődött. Az első erdélyi egyetemet Báthory István, Erdély fejedelme, Lengyelország királya és litván nagyherceg 1581-ben alapította Kolozsvárott mint jezsuita akadémiát. Ma ezt az akkor csupán bölcsészettel és teológiával foglalkozó jezsuita főiskolát tekintik a Szegedi Tudományegyetem őseinek. Itt találkozunk először az élettannal, amikor I. Ferenc 1792-ben egy „Fakultas”-nak nevezett tanszéket állított fel a szemészet, ezen kívül a vegytan, élettan és kórtan számára. Ennek élére 1808-ban rendelettel Erdély mindenkori főorvosát nevezte ki. A fakultás 1808-tól Facultas Medica nevet viselte.

A név szerinti kolozsvári egyetem megalakítására 1872-ig kellett várni. Báró Eötvös József 1870. április 7-én a Képviselőház elé terjesztette törvényjavaslatát az új kolozsvári egyetem létesítésére, amelynek alapjául a Báthory Egyetemből fennmaradt Jogakadémia és az Orvosi-sebészeti Tanintézet kínálkozott. Ferencz József király, Trefort Ágoston, az akkori vallás és közoktatási miniszter a kolozsvári egyetem megalapításáról szóló törvényjavaslatát XIXb. és XX. törvénycikkely néven 1872. október 12-én szentesítette.

Veress Elemér 1891-ben kapott az Élettani Intézetbe kinevezést az akkor Udránszky László vezette tanszékre. Udránszky az Akadémia levelező tagja volt, 1909-10-ben rektori tisztséget töltött be. Rektori székét egy, az élet hatáiról szóló értekezésével foglalta el. Év végi beszámolóját már nem ő olvasta fel, mert időközben Budapestre került. Budapesten halt meg 1914-ben. A fiatal Veress Elemér, már akkor is jó nevű festőművész 1876. január 4-én született Kolozsvárt. Testvére Veress Zoltán (1868-1935) festőművész. Apja Veress Ferenc egyetemi lektor volt. Veress Elemér 1899-ben doktorált, de már azelőtt is kapcsolata volt az intézettel. Először gyakornoknak, 1900-ban tanársegédnek, 1904-ben az élettan magántanárának, 1911-ben nyilvános rendkívüli tanárnak, 1913-ban pedig nyilvános rendes tanárnak nevezték ki.

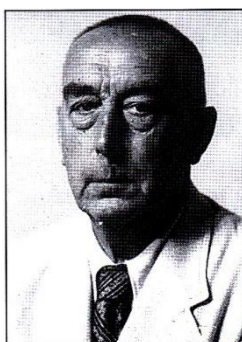
Tudományos munkája összeköttetésben állt ifjúkori szenvedélyével, a festéssel. Látásélettani tanulmányai közül kiemelkedő volt az „Optikai tényezők a festőművészeti technikában” című mű. Több közleménye jelent meg a színkeverés, a színlátás, színes utóképek problematikájában is. Első komolyabb munkája egy monográfia-szerű tanulmány volt, amely 1902-ben az Erdélyi Múzeumi Egylet kiadásában jelent meg magyarul, németül pedig az Archivum für die gesammte Physiologie kiadásában „Beitrage zur Kenntnise der Warme-Empfindlichkeit” (Hozzájárulás a meleg-érzékenység ismeretéhez) címmel.

Munkássága első gyorsan fejlődő szakaszának leszűrt eredményeit 1911-ben tankönyvben adta a hallgatóság kezébe. Címe: „Az élettan tankönyve, különös tekintettel az emberre”. Igen hosszú ideig használt tankönyv volt, amely a második világháborúig is kézben forgott.

Természetesen egyes részei később elavultak, főleg a biokémiai, anyagforgalmi fejezetek, de érzékszervi részei néhol ma is helytállóak, különösen, amelyek személyes tapasztalatokra

épültek. A hőérzékenységi vizsgálatoknál Veress több százezer merést végzett el. Mint Apáthy és Lechner Károly tanítványa az idegélettel is szívesen és eredményesen foglalkozott. Tankönyve 1919-ben érte meg második kiadását.

Karrierjének tetőpontja az volt, amikor 1913-ban, 37 éves korában kinevezték az intézet professzorának. Udránszky távozása után ugyanis üresen maradt a professzori szék, és Veress volt a legalkalmasabb e tisztség betöltésére. Ekkor már az Élettani Intézet az 1889-ben Haussman Alajos tervei szerint épült új épületben helyezkedett el a közegészségtani intézettel együtt. Ez az épület a Mikó nemesi család által az egyetemnek ajándékozott Karolin kórházzal együtt - az un. Mikó, más néven Múzeum kertben - helyezkedett el. Itt egy egész klinikai, egyetemi városrész épült fel a század elejére.

Veress Elemér
(1876-1959)

A kolozsvári élettani intézet fejlődését, Veress Elemér előrehaladását az 1914-18-as világháború szakította meg. Eleinte csak a hallgatók száma fogyott meg a sorozások miatt. Idővel kórházakká alakultak át, a kutatás lehetetlenné vált a rengeteg sebesült ellátása mellett. A hallgatók létszáma egyre csökkent. A politikai helyzet egyre válságosabb lett. 1918. november 16-án a köztársaság kikiáltása után a magyar népkormány Apáthy Istvánt nevezte ki Erdély főkormánybiztosává, azonban a kolozsvári és gyulafehérvári román tanács határozata értelmében Erdély 26 vármegyéje Romániához csatlakozott. Az egyetemet a román karhatalom lefoglalta (1919. május 12.). Kolozsvárott ezután román nyelvű egyetem működött.

Az egyetem magyarországi története. A kezdet.

A magyar tanárok legtöbbszörének menekülni kellett. Budapesten próbáltak elhelyezkedni azzal a szándékkal, hogy az egyetemet megsemmisíteni nem engedik. Így Budán találtak átmenetileg helyiségeket a Széna tér mellett az Iskola utcában az oktatás céljára.

A Pozsonyból kiűzött Erzsébet egyetemmel együtt Budapestre menekülve, nem megfelelő helyiségekbe beszorulva, a teljes létbizonytalanság állapotában két út volt lehetséges: vagy visszamenni Kolozsvárra, vagy Magyarországon keresni helyet. A történelem az utóbbira adott lehetőséget és így történt, hogy Szeged meghívására a Kolozsvári Ferencz-József Tudományegyetem Szegeden kezdte meg újra működését 1921. október 12-én.

Budapesten az intézetek átmenetileg egymáshoz kapcsolódtak. Veress professzort az 1918-ban meghalt Tangl Károly élettan professzor helyébe nevezték ki a Budapesti Egyetem Élettani Intézet igazgatójává az Iskola utcába. A kolozsvári Élettani Intézet tulajdonképpen ebbe olvadt bele.

Veress professzor felesége Kun Bélánénak iskolatársa és barátnője volt, ezért felújították a régi barátságot (Kun Béla Kolozsváron járt egyetemre). Id. Issekutz elbeszélése szerint ez volt az oka, hogy a Tanácsköztársaság bukása után a budapesti kinevezését érvénytelenítették. Később megint kapott kinevezést, de nem fogadta el, és két évig nem vette fel a fizetését. Ekkor vált el a feleségétől is. Így megtörve, felszerelés és munka nélkül a festészetben keresett vigasztalást. Két évig maga festette akvarell képekből élt.

A budapesti Élettani Intézetbe végül Farkas Géza az állatorvosi főiskolai tanára nyert kinevezést, aki továbbra is az intézet igazgatója maradt. Mikor a menekült kolozsvári egyetem Szegedre költözött Veresnek megengedték, hogy régi tanszékét elfoglalja. Itt szinte a semmiből kellett ujjá teremtenie az intézetet.

Az Élettani Intézet története 1921-1931-ig.

Az 1921. évi XXV. törvénycikk: Az ideiglenesen Szegeden tartózkodó Kolozsvári Egyetemről szólt Ferencz József Tudományegyetem néven. Még a sportklub is KEAC néven működött Kitartás Egyetemi Atlétikai Club néven. A tanítás kezdete Szegeden 1921. október 12 volt.

Szeged városa az egyetem elhelyezésére a legjobb palotáit bocsájtotta rendelkezésre. Az elméleti intézetek és klinikák egy részét a Fémipari Iskola (ma Déri Miksa Műszaki Technikum) hatalmas emeletes épületében helyezték el. Így került egy helyre a Sebészeti klinika és műtő, a Biokémiai intézet a Belklinika, az Egyetemi Gyógyszertár és Gyógyszertani intézet. Az udvari szárnyépületben kapott a földszinten elhelyezést az Élettani Intézet. Az épület a háború előtt készült el ipari iskola céljára, korábban kórház volt. Itt kezdte el Veress professzor az egyetem ünnepélyes megnyitása után (1921. október 12.) a kutató és oktató munkát. Az orvoskaron ekkor kb. 560 hallgató volt, az egyetem összes diákja 1000 fő lehetett. Veress munkatársai kezdetben Varga Lajos és Leinzinger László szigorló orvosok voltak.

Varga később belgyógyász lett, Leinzinger pedig Pestre került katonaeorvosnak. A munkában segédkezett még Schneider József laboráns, az intézet altisztje. Felesége takarítónő volt, kinek halála után Szécsi Sándornét alkalmazták.

Az intézet igen kis helyet foglalt el. Összesen három labor volt: egy vegyi szoba a vegyszerekkel, egy grafikai szoba, egy laboratórium a kísérletekhez szükséges rögzítő eszközökkel és műszerekkel. Az intézet részét képezte még a professzori fogadó szoba és az altiszt lakása. A tanterem és a diákok laboratóriuma közös volt a vegytani később a közegészségtani intézettel is.

1927-ben Veress professzor megbízatást kapott, hogy külföldi egyetemeken mintájára hirdessen általános biológiai előadásokat. Gyakran tapasztalták ugyanis, hogy a tanulmányaikat külföldön folytató orvostanhallgatók ezen a téren hátrányban voltak idegen kollegáikkal szemben. Egy összefoglaló jellegű, általános biológiai szemléletet adó sorozatra volt szükség, ezért kezdte el Veress az 1927-28-as tanév második félévében „Válogatott fejezetek a biológiából” című előadásait. Ettől kezdve az Élettani Intézetben még 1945 után is folytak biológiai előadások.

Veress professzor szépen ívelő pályáját 1919-ben végzetes csapás érte, melyet tulajdonképpen élete végéig sem hevert ki. Ez a Kun Bélához fűződő kapcsolata miatt történt. Soha olyan termékeny és lendületes nem tudott lenni többet, mint Kolozsvárott. A szegedi első évek mégis az ő szívósságát, akaraterejét, fiatalos természetét igazolják. Szinte a semmiből hozta létre ezt az intézetet, és mindezek mellett 1922-ben az Akadémia kiadásában megjelent izomélettani tanulmánya akadémiai pályadíjat nyert. Az Egyetemi Tanács is megbecsüléssel fogadta, az évek során több tisztséget is kapott. 1924-25-ben dékáni, 1925-26-ban prodekáni, majd 1927-28-ban ismét prodekáni hivatalát töltött be. A szegedi Csaba bajtársi egyesület tiszteletbeli vezetőségi tagjává, 1927-ben pedig a szegedi Képzőművészeti Társulat alelnökévé választotta. Második felesége elbeszélése szerint a Csaba Egyesület miatt a háború utáni években támadások érték, melyek kellemetlenül érintették az akkor már nagyon visszavonultan élő idős professzort.

Az Élettani Intézetben folyó munkáról egy 1927-ben kiadott Szegedi Egyetemi tájékoztató írta „Célja a biológia tudományos művelése és az orvosjelölteknek a biológiában elméleti és gyakorlati képzése. Veress professzor és munkatársai igen nagy lelkiismerettel végezték ezt a feladatot”. Tanítványinak nem adathalmazt akart tanítani, hanem az élettani gondolkodás útjára akarta őket rávezetni. Az volt a felfogása, „hogy sem a „divat, sem az oktatási jobb eredmény érdekében nem szabad az élettan egyik ágát sem a másik rovására eltúlozni”. Az élettannak nincsenek és nem is lehetnek kiemelt fejezetei. Ami ma lényegtelennek látszik, holnap lényeges lehet a tudomány fejlődése során. Tanszéken csak véglegesen lezárt dolgokat szabad tanítani.

A hallgatóságra csak az időtálló tények tartoznak. Inkább kevesebbet kell adni, mert azt lehet pótolni a további tanulmányok során, de ami pár év múltán hibásnak bizonyul, az örökre megbélyegzi a professzort, mert oda lesz előadói hitelessége”. Veressre egész szegedi működése alatt jellemző volt a befelé forduló és visszavonult élet. Nem rajongott a közszereplésért, magánéletét családjá, a festészet, azon kívül kertészkedés és vadászgatás töltötte be. Budafokon volt egy kis kertje. Festeni főleg Tihanyban szeretett, vadászni pedig a Fehértóra járt ki Beretzk Péterrel, aki egyben volt nagytekintélyű szülészorvos és a Fehértó madárvilágának kutatója.

Az intézet tudományos munkája ebben a korszakban sem szünetelt. Veress 1922-es díjnyertes munkája után 1926-ból maradt fenn az első mű. Címe „Egyidejűleg alkalmazott különféle ingerek hatása” mely a Rigler emlékkönyvben jelent meg. Ebben a béka gastrocnemius izmának a viselkedését írja le különböző hő, só, elektromos ingerek együttes hatására. A regisztráláshoz Diel féle-nagy kimográfot és az általa nagymértékben módosított Petzold féle készüléket használtak, az általánosan elterjedt kormozott papír módszerrel. Veress élettani vizsgálatainak újabb terméke volt az 1929-ban a „Zeitschrift der Sinnesphysiologie” című német folyóiratban megjelent műve. „Die Rolle des Wettstreites der Sehfelder bei den Gesichtswahrnehmungen, insbesondere bei den Nachbildern”.

Veress régi terve vált valóra 1928-ban, amikor a tudományos munkásságuk fontos fejezete kezdődött. Figyelmük az élettan embereken való művelése felé fordult. Ettől kezdve egyre fokozódó lendülettel folytak a sportorvosi és a sportélettani vizsgálatok. Magyarországon nagyon kevesen, de külföldön már többen foglalkoztak ezzel a témával (Pettenkoffer, Mark, Voith, Löwi, Müller, Henderson stb.).

Az Élettani Intézet története 1931-től 1945-ig.

1931-ben újabb fordulat következett be, az intézet életében, helyet kapott a Fogadalmi templom köré épült egyetemi tömbben. Ez a hatalmas kétemeletes árkádós épület az Erzsébet rakparti (később Korányi rakpart) klinikákkal együtt már 1926 óta épült, ezért a Kálvária-téri intézetek egymás után hagyták ott régi helyüket, és települtek át az új épületekbe. Először a Sebészeti, majd a Belgyógyászati klinika hagyta ott a régi termeket 1929-ben, majd követte az Élettani Intézet. 1934-ben a Közegészségtan, majd legutoljára 1935-ben az Orvosi Vegytan költözködött át a Dóm térre Szent-Györgyivel az élen. Így lassan kezdett kialakulni az intézetek mai elrendeződése. Az 1931-32-es tanév második félévében már az új környezetben kezdődött az oktatás.

A tanterem közös volt a gyógyszerertannal majd később a Közegészségtan tartotta itt előadásait. Az épület eredetileg nem az élettan részére készült, ezért a berendezkedés eleinte nehezen ment. Az emeleten tanterem, könyvtár, három laboratórium, ezen kívül a klinikaudvar felé néző műtő tartozott hozzájuk. A folyosó déli részén a mai Közegészségtani Intézet egyik része helyén volt Veress Elemér lakása, mely a klinika kert felőli erkélyre nyílt. A Dóm-tér felől volt Veress laborja is. A földszinten az Egyetemi Gyógyszertárral voltak szomszédosak, ahol hallgatók laboratóriuma, szigorlati helyisége és egy kis labor helyezkedett el. Az alagsorban raktárak, műhelyek, mosókonyha, röntgen, istálló, sötétkamra helyezkedett el. Az intézet középső részén volt a lépcsőház.

1940-ben az egyetemen változás történt. Az 1940 M1. törvénycikk értelmében a Ferencz József Tudományegyetem az időközben visszacsatolt Kolozsváron működött tovább. Ugyanezen törvénycikk alapján a szegedi egyetem az alapító kormányzó után a Horthy Miklós Tudományegyetem nevet kapta.

Az Élettani Intézet vezetője továbbra is Veress professzor volt. Annak ellenére, hogy Veress nem volt közéleti ember, egész sok kitüntetést és tisztséget kapott, amely megbecsülését és elismerését bizonyítja. Az 1931-32-es tanévben rektorrá választották. A továbbiakban 1932-33-ban prorektori, 1933-34-ben, 1940-1941-ben és 1944-45-ben dékán, 1934-35-ben és 1941-42-ben prodékáni tisztséget töltött be. 1931-ben a Királyi Magyar Természettudományi Társulat alelnökévé és az élettani szakosztály elnökévé nevezték ki, majd 1936-ban az Országos Szakorvosképző Vizsgálóbizottság és a Gyógyszertermelési Szigorlati Bizottság tagjává választották. 1937-ben az Észtt Vörös Kereszt II. osztály 1. fokozata tulajdonosa lett. Dékáni hivatala kapcsán 1939-től a Mensa Academica Publica felügyelő bizottságba is bekerült.

Az előadásokon Veress saját könyvét adta le. Mivel az idők folyamán a tankönyv egyes részei már elavultak, Veress úgy próbált segíteni ezen, hogy a tankönyvekbe üres lapokat kötött, melyekre a megemlített újabb eredményeket rögzíthették a hallgatók. A gyakorlatok továbbra is többnyire egy félévesek voltak. Veress ezen kívül a Közegészségtani intézetben is helyettesített 1940-ig.

Az intézet felszerelése 1921-es állapotokhoz képest jelentősen bővült. Még a húszas években sikerült megkapni Szent-Györgyi révén a Rockefeller intézet támogatását. Ez mindjárt az első alkalomkor 12.500 pengőben nyilvánult meg. A Rockefeller alapból az intézet további 3.000 pengő évi segílyt kapott, melyet műszerekre, kutatásra költöttek. Egyetlen kikötés az volt, hogy a megjelent művekre rá kellett nyomtatni, hogy „A Rockefeller alap támogatásával készült dolgozat”. Ezen kívül a természettudományi kutató alapból is kaptak némi támogatást,

így az évek során szép műszerkészletre tettek szert. Palmer féle nagy kimográfion (ez a kimográf 1988-ig aktívan működött, jelenleg az intézet múzeumában van), Csinády féle ergometrográf, Siemens-Halske féle oszcillográf, Hipp-féle kronoszkop, Zeiss féle binokuláris és kutató mikroszkóp, filmfelvevő és vetítő berendezés, Voigtländer és Zeiss féle fényképező készülékek, speciális hőmérők, Jacquet óra, kvarclámpa, spektroszkópok, szem-és képességvizsgáló eszközök képezték a tulajdonukat. 1940 körül már saját röntgen, sőt három EKG készülékkel rendelkeztek. Az alagsorban elhelyezett oszcilloszkópot közvetlen kábel kötötte össze az emeleti laboratóriummal. A könyvtár fejlesztése is lehetővé vált.

Az intézet új helyre való költözése, azon kívül a felszerelések bővülése elősegítette a tudományos munkát. Veress Elemér tovább folytatta érzékszervi és pszichológiai kutatásait. Rektori székfoglalója az 1931-32-es tanév elején elméleti fejtegetéseket tartalmazott: „Hány érzékszervünk van?” címmel, amely mintegy összefoglalása volt több évtizedes megfigyeléseinek.

Ezek az érzékszervi kutatások képezték alapját pszichológiai tevékenységeinek. Arra törekedett, hogy a pszichológiai jelenségeket élettani alapokra fektesse, illetve azoknak fiziológiai magyarázatát adja. Egyik legjelentősebb műve az egyéniség diagramja; pszichofiziológiai vizsgálati módszerekkel állítja össze egy hevesebb vérmérsékletű, mozgékonyabb, érdeklődő természetű, tágabb körökben mozgó Z, és egy nyugodtabb, precízebb, de talán kevésbé alkalmazkodó képes, és szűkebb érdeklődésű körű X teljesítmény diagramját.

A módszerek között szerepel pl.: dynamometria, tremometria, tükörpróba, számtáblás próba, ergometrográf, látótér, ritmusérzék, tapintásvizsgálat, Bourdon próba, Csinády fele írógép próba. Általában az egyénnek az új, váratlan helyzetekhez történő alkalmazkodását ideges vagy kevésbé ideges természetét, a figyelem megosztásának és koncentrálásának kérdéseit elemezte. Megfigyelte azon kívül a lelkiállapot és az EKG közötti összefüggés változását is. Ez a mű az Orvosi Hetilapban rövidítve és a Magyar Pszichológiai Szemlében jelent meg 1938-ban.

1931-ben Magyar Élettani Társaság néven egy tudományos egyesület alakult, amelynek Veress kezdettől fogva tagjai volt. Évenként tartott vándorgyűléseket olyan komoly színvonalon, hogy a berlini *Berichte über die gesammte Physiologie* folyóirat 1932-től kezdve rendszeresen közölte a MÉT ülésein elhangzott előadások jegyzékét és rövid kivonatát. Az „egyeniség diagramja” a 1937-es szegedi kongresszuson hangzott el.

Veress a negyvenes években is foglalkozott kedvenc témájával: „Az alkohol hatása némely pszichofiziológiai módszer eredményeire”. „Az alkalmazkodás szerepe tehetségvizsgálatoknál” (az Ifjúság Orvosa, 1942) tájékoztatnak munkájáról. Veress folytatta

idegéletani kutatásait is. Veress 1935 decemberében mondta el sportorvosi kutatólaboratórium megnyitó beszédét „Vasárnapi sportiskola” címen. Ettől kezdve kéthetenként minden vasárnap délelőtt előadások hangzottak el az érdeklődő közönségnek az intézet tantermében.

Veress főleg a szellemi képességgel. kapcsolatos jelenségeket vizsgálta „Az iskolai tornaórák hatása a szellemi teljesítőképességre”. (Testnevelés 1938 és Arbeitsphysiologie 1938). A Szegeden megtartott VII. MÉT kongresszus után és a Magyar Sportorvosok I. szegedi vándorgyűlése alapján. Időszerű sportorvosi kérdések címmel kiadványt jelentettek meg, amelyben a kongresszuson elhangzott, sportélettannal kapcsolatos felszólalásokat nyomtatták ki. Természetesen a vizsgálatok nemcsak az Élettani Intézetben folytak, hanem a klinikák szívessége és segítőkészsége folytán szükséges esetben valamennyi ambulancián is.

Az 1935-ben kiadott miniszteri rendelkezés az Élettani Intézet mellett a Belgyógyászati diagnosztikai klinika orvosi karára bízta a sportorvosi vizsgálatok végzését. Nem szabad figyelmen kívül hagyni a „Beszámoló a magyar kir. Ferencz József Tudományegyetem Élettani Intézetének sportorvosi vizsga állomásán folytatott munkáról” című könyvecskét, mely 1936-ban látott napvilágot. Ebben a füzetben az addig megjelent kb. 40 kisebb-nagyobb dolgozatról történik említés, illetve közlés. Egy-két kiragadott cím: Rosztóczy Ernő „Pulzus és vérnyomás vizsgálatok rendszeres sport tevékenység mellett”; Csinády, Purjesz „Sport orvosi vizsgálatok”; Veress Elemér: „Testnevelés és az orvos” stb..

Az 1931-45-ig terjedő időszakon végig tekintve az intézet úttörőmunkája tűnik szembe. Újszerű, keveset emlegetett problémák voltak a sportorvosi kérdések és az intézet dolgozóinak érdeme, hogy a harmincas években az érdeklődés előterébe kerültek.

A háború vége felé súlyos csapások érték az intézetet. Munkájuk nagy része, így a kartotékgyűjtemény is megsemmisült. Csak a meglévő kisebb dolgozatok utalnak arra a nagy koncepciójú munkára, amely a harmincas években folyt. Veress Elemért 1946-ban nyugdíjazták. Nyugdíjaztatása után még haláláig segédkönyvtárosi állást vállalt az orvosi kar könyvtárában. Még megérte, hogy az intézet akkori professzora, dr. Obál Ferenc tisztelgő látogatást tett nála. Veress 1959-ben március 31-én, 84 éves korában hunyt el érelzáródás következtében Szegeden. A halálakor megjelent nekrológban humanizmusát, türelmes munkáját, az ifjúság odaadó nevelését, megtört pályafutását és végül igazi barátságát hangsúlyozta ki.

Veress Elemér 1922 és 1945 közötti irodalmi tevékenysége

- VERESS E Az izomnak meleggel előidézhető merevségéről, különös tekintettel az izom élettani tevékenységére. A M. Tud. Akadémiától jutalmazott pályamunka. Megjelent a M. Tud. Akadémia kiadásában. Math. Természettudományi Értesítő. 1922.
- VERESS E. Egyidejűleg alkalmazott különféle ingerek hatása. Dolgozatok Rigler Gusztáv negyedszázados tanári működésének emlékére. Szeged, 1926.
- VERESS E Optikai tanulmányok: a látóterek vetélkedésére, továbbá a stereoskopiai látás és a perspektíva közötti összefüggés természetére vonatkozólag. Az idegrendszer élettana Egészség Lexicona
- VERESS E Die Rolle des Wettstreites der Sehfelder bei den Gesichtswahrnehmungen insbesondere bei den Nachbildern. Zeitschrift f. Sinnesphysiologie No. 7. 1929.
- VERESS E Különböző induktorok hatása a harántúl csíktolt izomra, oscillographon elemelve. Eredeti graphikai felvételekkel. Testnevelés és az orvos. Testnevelés 1930. dec. III. évi, 12.
- VERESS E Hány érzékszervünk van? 1931-rektori székfoglaló előadás 1932 6 f.
- VERESS E Actionsströme bei Reizung mit Inductionsströme. Mikromolestie und physiologische Abblendung. (9 Abbild.) Zeitschr. f. Biologie 1932. 93. kötet.
- VERESS E Szakítási és zárási inductios áramok hatására keletkező activ áramokról. Magyar Orvosi Archivum. 1933. 34. kötet. 2. füzet 7old.
- VERESS E, CSINÁDY J Vizsgálatok ergometrográffal az izmok együttműködésére vonatkozólag."Sportorvos", a Testnevelés melléklete. Budapest 1933. szeptember, 1. évf. 8.
- VERESS E Warmereiz und Warmestarre der Muskeln. Zeitschrift f. Biologie, Lehmann, München 1934. 95. kötet 13. old.
- VERESS E Über den Synergismus der Muskeln untersucht mit dem Ergometrograph. Arbeitsphysiologie. 1934. 8. kötet 9. old. Berlin, Springer.
- VERESS E Az emésztés és a táplálkozás egészségtana. Népművelési előadás a szegedi I. sz. vegytani intézet tantermében. 1934.
- VERESS E Vizsgálatok gázálcot viselő céllövők teljesítményeire vonatkozólag.
- VERESS E A testnevelés és az orvos. Sportorvos IX. k., 1936, 1. sz., 172-176. old.
- VERESS E Az egyéniség diagrammja, psychophysiologiai vizsgálati módszerek bírálatával. Orvosi Hetilap, 1937, 5 1.
- VERESS E Vasárnapi sportiskola. „Beszámoló” az Élettani Intézet kiadásában 1936, 4 1.
- VERESS E, CSINÁDY J Az iskolai tornaóra hatása a szellemi teljesítőképességre. „Sportorvos” a „Testnevelés” melléklete 1937, 25 1.
- VERESS E Az iskolai tornaóra hatása a szellemi teljesítőképességre. Sportorvos (a Testnevelés melléklete), 1937, 25 1.